

A színpad vonzásában – a kistelepüléseken

Délelőtt profi tanár, este amatőr színész

Reggel tőlük veszik a kenyeret, vagy rájuk bízják a gyerek oktatását, este a színpadon tapsolnak nekik. A helyi amatőr színjátszó csoportok a Szeged környéki kistelepülések büszkeségei. A mórähalmi Arany-szöm rendezvényház fesztivált rendezne számukra.

Tanárok, orvosok, bolti eladók a színpadon. Amatőr színjátszók, akik szomszédai, munkatársai előtt játsszák Júliát, vagy Alfrédot a Rút kiskacsából. Dálnoky Zsóka színésznőből lett rendező, a 25 tagú mórähalmi színtársulatot irányítja.

– Nem is igazán tartom magam rendezőnek, inkább jó szellemnek vagy koboldnak, aki mindenhol ott van, mindent lát – mondta. – Az amatőröket más-ként kell rendezni, mint a profikat, nem apellálhatok az előképzettségükre, bár vannak köztünk egykori dráma tagozatosok, versmondók is. Nehezen jött össze a csapat, eleinte kevesen jelentkeztek, de aztán megizlélték az együtt játszás örömeit, és igazi társulat lett belőlük. A legnépszerűbb darabunk, a Rút kiskacsa sikere óta túlkínálat van jelentkezéskből. Hogy minél többen lehetőséget kapjanak, lehetőleg sokszereplős darabot adunk elő, legközelebb a Nem élhetek muzsikászó nélkül. Repertoárunkon tartjuk a Rút kiskacsát és a Sári bírót is. Az ittenieknek a szívükhöz nőtt a színtársulat, nagyon sok segítséget kapunk tőlük. A díszletet a helyiek készítik, a ruhákat is itt varrják, a virágkötők hozzák a csokrokat.

Ezenkívül a Nemzeti Kulturális Alap pályázataiból, előadás-bevételből tartjuk fenn magunkat. Darabjainkat Erdélyben is szívesen fogadták.

Nem csak Mórähalmon népszerűek a műkedvelő színjátszók. A Szeged környéki kistelepülések szinte mindegyike büszkélkedhet néhány helyi színésszel, még ha „csak” iskolai szinten is. Az algói Móra Ferenc Népszínház 1998-ban alakult, Kátó Sándor vezetésével. Helyi és megyei fellépéseknek tesz eleget a 16 fős társulat. A baksi Poén Színtársulat megalakulásakor 6-8 fővel saját és barátaiak szórakoztatására adott elő darabokat. Mostanra már iskolai jótékony-sági bálon, és a környező településeken lépnek fel rendszeresen. Az Amatőr Színjátszókör tagjai Bordányban szintén vállalnak otthoni fellépéseket kulturális és ifjúsági napokon, de a szomszédos községekben is gyakran vendégszerepelnek. Velük szoros kapcsolatot tart fenn a Pusztamérgesi Ifjúsági Szervezet, amely 10 taggal 1992 óta szerepel. Ha az egyik társulatot előadni hívják, az ajánlja a másikat is. Szívesen tesz eleget meghívásoknak a rugzai Kesztű Kör is, 5 tagja negyedórás műsorokkal lép fel. Felőtt amatőr színészei nincsenek, iskolai színjátszói vannak Kűbekháznak, Deszknek, Forráskútnak, Kisteleknek és Dóc-nak. Dálnoky Zsóka tervei szerint a kistelepülések színjátszói hamarosan a mórähalmi rendezvényház színháztermében találkoznak – fesztivál lesz.

G. SZ.

Bálint Ágnes és Dudás István a Rút kiskacsában

DM/DV-fotó

De Gaulle elnök is Rév Livia tisztelője volt

A zongorista monológja

Katartikus élmény volt hétfőn este Rév Livia jótékonyági koncertje az egyetem aulájában. A Párizsban élő 87 esztendő s zongoraművész úgy játszott Mozartot, Chopint és Debussyt, ahogyan lemezről is csak kevesektől hallani. Egykor a legendás Arthur Rubinstein is elragadtatással írta róla: „Íme egy zongorista, aki igazi tehetséggel rendelkezik, és mindazzal, ami ezzel jár: ritmika, stílus, hangszín, érzelmek és tökéletes technika.” A lélekben örökifjú Rév Liviát arra kértük: meséljen szegedi emlékeiről, kalandos életéről és pályájáról.

– A háború és az ostrom megviselt bennünket, Pesten sokan éhen haltak 1945 elején, mert se élelem, se víz, se fűtés nem volt. Márciusban romeltakarításra kellett jelentkezni, de amikor kiderült: már megvan a létszám, úgy döntöttem, elutazom szegedi barátaimhoz. Sikertől feljutnom a Nyugatiból reggel induló zsúfolt vonatra, de este 8-ig csak Szolnoki jutottunk, ahonnan másnap gyalog kellett továbbindulnom. Szegeden felvettek konzervatóriumi tanárnak, de nem voltak vendékek, ezért még az egyik ismerős fiatalasszony is beiratkozott a kedvemért. A barátaim kiutaltak nekem egy csodálatos, vadonatúj Steinway zongorát, amit még a német katonatisztek hoztak maguknak Hamburgból Szegedre. Néhány hónap alatt felerősödtem, és amikor meghallottam, hogy kedves barátaim, a cselista Starkor János és a zongorista Sebők Gyuri már Romániában koncerteznek, papírok nélkül én is utánuk mentem. Egy olyan román katonai vonatban csempésztek át a határon, ami a fel nem használt bombákat szállította haza. Először Aradon és Temesváron, majd Kolozsváron adtam koncerteket, ott kaptam felkérést egy bukaresti zenekari hangversenyre. Bukarestben minden héten adtam koncertet – ott tapasztaltam meg először, milyen népszerűnek lenni. Az egyik fellépés után megkeresett egy zeneőr amerikai. Azt mondta: New Yorkban van a helyem, ott biztosan karriert csinálnék. A saját hazámba sem tudtam visszajutni, Amerika olyan elérhetetlennek tűnt, mintha most azt mondanák: holnap reggel 7-re legyek a Holdon. 1946 augusztusában belevarrtam a nagykabátomba az összes dollárt, amit a koncertjeimmel kerestem, és egy embercsempész segítségével, aki éveket ült börtönlakásáért, átszöktem a határon.

Rév Livia hétfő esti koncertjén az SZTE aulájában

Fotó: Hollósi Zsolt

A WEINER-ISKOLA

Sok világhírűvé lett muzsikuspályája indult a budapesti zeneakadémiáról. „Nekünk Weiner Leó nemcsak a tanárunk, hanem egyben a legjobb barátunk is volt” – vallja Rév Livia. Akkoriban az a mondás járta a növendékek között: „A hangszeremet megtanulom a tanáromtól, a zenét pedig Weinertől.” Rév Livia tizenkét évesen került a zeneakadémiára, mint hangsúlyozni szokta: óriási szerencséje volt, hogy Varró Margitnál kezdett zongorázni, aki tökéletesen összedolgozott Weinerrel. A harmincas években a korszak nagy egyéniségeinél, Lipcsében Robert Teichmüllernél, Bécsben Paul Weingartnerrel is tanult, de azok az alapok maradtak számára a legfontosabbak, amiket Weinertől kapott.

Budapesten hónapokig hiába álltam sorba útlevéletért. Egyik nap találkoztam Sebők Gyurival, aki már messziről egy papírt lobogtatót. Megyek Párizsba! – újságotlaldogan. Elmondta, hogy feliratkozott egy nemzetközi zenei versenyre, úgy sikerült vízumot kapnia. Én is rögtön jelentkeztem. Azt terveztem, ha kijutok, meg sem állok Amerikáig. Amikor 1946 novemberében leszálltam a vonatról a párizsi pályaudvaron, rögtön eldöntöttem: maradok. Sohasem bántam meg! A verseny rossz passzban érkeztem, ki is esem, viszont az ötödik helyezést megszerző egyetlen francia díjazott annyira megkedvelt, hogy amikor bemutatkozó koncertekre hívták, engem is magával vitt. Ennek a gesztusnak sokat köszönhettem, mert sorra kaptam a meghívásokat. Néhány hónap elteltével már a párizsi elit hordozott a tenyerén. Összebarátkoztam a legnevesebb filmrendezővel, szí-

nészekkel, karmesterekkel, szénátorokkal. Egyszer Chopin első balladáját játszottam, amikor megállt egy férfi a zongora túlsó végén. Úgy éreztem, ő az, akire mindig vártam. Ő lett a férjem. Diplomataként dolgozott, végigcsinálta De Gaulle-lal a béketárgyalásokat, később a francia külügyminisztérium főtítkára volt. De Gaulle – aki olyan magas volt, hogy négyrészt kellett hajtania magát, hogy kezét csókolhasson – engem is megkedvelt.

Az angol impresszárióm 1948 márciusában rendezett számomra egy bemutatkozó koncertet a londoni Wigmore Hallban, ahol akkora sikerem volt, hogy hét különböző zenekartól kaptam koncertmeghívást. A következő években már olyan sokat játszottam Angliában, hogy a munkaügyi miniszter évi 24 koncertben korlátozta a fellépéseim számát. Magyarországról a legtöbb emigráns muzsikuspárizson ment keresztül, tö-

lők tanultam meg töltött paprikát és paprikás csirkét főzni. Csak ezt a két ételt tudom elkészíteni. Ezeket is csak azért, mert nagyon megszerette a férjem, aki harminc évem át a legnagyobb francia gasztronómiai klub elnöke volt.

Több mint harminc hanglemelt készítettem, felvettem többek között Debussy és Chopin összes zongoradarabját. Két évvel ezelőtt angol zenekritikusok minden létező nocturne-felvételt meghallgattak – anélkül, hogy tudták volna, ki játszik. Rubinsteinől Horowitzig a nagy Chopin-játékosok felvételei előtt az én lemezeimet választották a legjobbnak. Rengeteg mesterkurzust tartottam Európától Amerikán át Japánig, de sehoh sem találkoztam annyi tehetséggel, mint Magyarországon. Egy zongoristánál az alapelvek a legfontosabbak – sokszor elfelejtik megtanítani: van súlyos és súlytalan taktusrész. Nekünk könnyű megérteni ezt, mert a magyar nyelvben minden szónak az első szótagja a hangsúlyos. Az interpretáció nagy része megoldódik, ha jók a hangsúlyok. Egyszer megkérdezték Karajant, aki akkoriban fedezte fel Anne-Sophie Muttert, honnan tudja, ki az igazi tehetség. Karajan azt felelte: már abból látja, hogyan az illető a hangszeréhez nyúl. Én is így vagyok ezzel: egészen kicsi gyerekeknél is már abból meg tudom ítélni, tehetségesek-e, hogy hogyan ülnek a zongorához.

LEJEGYEZTE: HOLLÓSI ZSOLT

350 millió forintért 2006-ra készülhet el a vizuális művészetek szegedi otthona

Képtár lesz a Reök-palota

320 millió forintos címzett támogatásból és 30 milliós önkormányzati forrásból a tervek szerint 2006 végére vagy 2007 elejére képtárrá, pontosabban a vizuális művészetek otthonává alakítják Szeged egyik legszebb házát, a szecessziós Reök-palotát.

A Horváth Mihály utcai Képtár 2001-es eladása óta nincs megfelelő kiállítóhelyük a szegedi képzőművészeknek. Hosszú huzavona után most körvonalazódni látszik a megoldás: a 2005. évi címzett támogatások között szerepel a szecessziós Reök-palota felújítására szánt összeg is. Szeged egyik legszebb épületét 320 milliós kormányzati támogatásból és 30 milliós önkormányzati forrásból, azaz összesen 350 millió forintos beruházással újítják fel és alakítják át képtárrá.

A címzett támogatások szokásos menendje szerint a már megszületett pozitív kormányhatározat után formálisan 2005 júliusában dönt majd az országgyűlés a támogatásról, utána indulhat meg a közbeszerzési eljárás, így várhatóan jövő év végén kezdődhetnek

meg a munkálatok. A tervek szerint 2006 végén, vagy a következő év elején vehetik birtokba a művészek az új képtárat.

– Lefedjük az udvart és körbejárható kiállítótermet alakítunk ki az első és a második emeleten. Jól használható kiállítási teregyüttes jöhet így létre. Beépítünk egy üvegliftet is, hogy mindenki eljuthasson a különböző szintekre – mondja a tervezéssel megbízott Rantal János építészmérnök, aki szerint méltó funkció a Reök-palotához, hogy a vizuális kultúra centrumává válhat. – A tervek szerint az első és második emeleten 775 négyzetméternyi fix és 450 mobil, azaz összesen több mint 1200 négyzetméternyi kiállítási felülettel lehet számolni. Kényelmesen el lehet majd helyezni azokat a nagy, országos kiállításokat is, amelyek nyaranta most az Olasz Kulturális Központba zsúfolódnak be.

Az előző rekonstrukció idején a tervezővel, Koczor Györggyel együttműködve Fekete György belsőépítész olyan belső teret alakított ki, amit a szakemberek szerint nem szabadna elkótyavetyélni.

A MŰVÉSZEK VÉLEMÉNYE

Aranyi Sándor festőművész, a legnevesebb szegedi alkotókat tömörítő Szög-Art Művészeti Egyesület elnöke szerint a földszint tudná a legtöbb látogatót becsalogatni, ezért ott kellene a legelisebb, legnagyobb kiállítóteret létrehozni. A kávézózt és a művészklubot a pincében kellene kialakítani. A Reök-palotában helyet kaphatna a város képzőművészeti gyűjteménye, valamint egy Fischer Ernő-emlékszoba is, ahová azok a képek kerülhetnének, amelyeket a család a művész végakaratára szerint átadna Szegednek.

A tervezővel át lehetne alakítani akár úgy is, hogy megfeleljen az épület új funkciójának. Ha az Erste Bankkal sikerül megegyezni, akkor visszaveszik tőle a földszinti bérleményt – ott művészakadémia és további kiállítóteret, a pincében pedig művészklub kaphatna helyet.

H. SZ.

A Reök-palota hasznosításáról évek óta tartó vitában a képzőművészek érveltek legeredményesebben

Fotó: Gyenes Kálmán